

p 1550

BEVAR' OSS VEL!

FORTIDSMINNEFORENINGEN

2-2006

REGIONBLAD FOR BUSKERUD, TELEMAR, VESTFOLD, ØSTFOLD

Fylkesmannen stopper omstridt tilbygg i Larvik

En av de viktigste sakene Vestfold avdeling har behandlet siste år, er klagen på verandatilbygg på et bevaringsregulert hus fra 1700-tallet på Langestrand i Larvik. Tiltakshaver ville bygge midtsentrert veranda i to etasjer og gjennom to påfølgende behandlinger godtok planutvalget enstemmig tiltaket til tross for negativ innstilling fra administrasjonen. Planutvalget syntes arkitektens tegninger var pene, og gikk i bresjen for tiltaket som nå er stoppet.

Fortidsminneforeningen klaget to ganger vedtaket i Planutvalget om å tillate fasadeendringen og nå har Fylkesmannen i Vestfold gitt foreningens klage endelig medhold. Striden sto om hva som er en bygnings karakter og om alle bygninger som på en eller annen måte er preget av sveitserstil, bør tillates verandaer, selv i bevaringsområder med bevaring av bebyggelsens karakter som målsetting.

Et vesentlig poeng for Fortidsminneforeningen var at bygningens karakter ble endret gjennom påbygget. Fra en karakteristisk sideordnet fasadedisponering med røtter i empiretiden til midtsentrert sveitserstilspreget verandatilbygg. Bygningen ligger i et verneområde av nasjonal betydning. Nedre Tverrgate 2 var

hjemmet til arkitekt H.C.Lind fra 1793, og regnes som svært bevaringsverdig. H.C.Lind tegnet bl.a.Langestrands kirke som ble innviet 1818.

Fylkesmannen la i sin avgjørelse, vekt på at godkjenning av tiltaket forutsetter omregulering, ikke dispensasjon som Planutvalget la til grunn. -Normalt bør bygningsmyndighetene gå veien om reguleringsendring dersom byggetiltaket er i strid med reguleringsformålet, eller medfører en betydelig endring i byggstil og utforming av det aktuelle området, skriver Fylkesmannen i sin avgjørelse. At vedtaket ville fått store konsekvenser for resten av verneområdet, dersom det ble stående, ble også tillagt vekt i saken.

Overraskende «snuoperasjon» for Føynegården

Hvalfangstpioner Svend Foyns gamle anlegg fra 1700-tallet er stadig en urofaktor i Tønsberg. Planer om nybygg tett oppi den historiske hagen, glassbygg mellom hovedhuset og bryggen samt en underliggende trussel om rivning av en sjøbod, har tverrpolitisk satt mange sinn i kok. Etter flere tidligere runder med krav til utbygger, folkemøte og protester, går det igjen mot nye runder, uten at vernekreftene sier seg fornøyd med utfallet så langt.

AV | BENTE BJERKNES

At Riksantikvaren stiller seg bak det omstridte glassbygget mellom hovedhuset og sjøfronten, har provosert mange bypatrioter. Utformingen skal være fremforhandlet mellom utbygger, Riksantikvaren og Tønsberg kommune, men den modernistiske glassboksen i det ellers intakte 1700-tallsanlegget møter ikke lokal begeistring. Planutvalget i Tønsberg har nå vedtatt å snu glassbygget, med gavlen mot sjøen, stikk i strid med Riksantikvarens anbefaling. De kommunale byråkratene raser over snuoperasjonen og utbygger Buckhart river seg i håret over at et lokalt planutvalg går på tvers av en løsning fremforhandlet med Riksantikvaren. Vernekreftene er imidlertid ikke fornøyd med vedtaket og hadde heller sett at SVs forslag om å frikjøpe det kulturhistorisk unike anlegget, hadde gått gjennom.

Striden har ikke bare stått om glassbygget.

Et større nybygg på nabotomten, tett oppi Føynegårdens gamle hage, har også vekket motstand. Fortidsminneforeningen mener å ha påvist vesentlige avvik mellom reguleringsplanen og utbyggers forslag til bl.a. byggehøyder og utforming. Slike avvik medfører krav om reguleringsendring hevder Fortidsminneforeningen, men det mente ikke det faste utvalget for Plansaker som godtok forslaget.

Mange Tønsbergensere nå rasende over Riksantikvarens rolle i saken. RA oppfattes å være garantist for det omstridte glassbygget. Vestfold fylkeskommune har en selvstendig rolle å spille i saken, men denne gangen har fylkeskommunens administrasjon valgt å lojalt følge Riksantikvaren uten å motsette seg de mange påpekte uoverensstemmelsene med reguleringsplanen. Saken går nå mot en ny runde med nytt omsnudd forslag fra utbygger.

Sparebankmidler til gjenreising av telthuset i Sande

Lenge var det gamle telthuset i Sande en godt bevart hemmelighet, inntil Anders Herlofsen fikk hånd om laftebygningen fra 1700-tallet og gravde frem en spennende lokalhistorie. Med 330 000kr fra Sparebankstiftelsen i ryggen, er det duket for nytt liv for det gamle militære deponiet med lang historie fra Sande i Vestfold. For mange har nok begrepet telthus en ukjent betydning, men lokalhistoriker Anders Herlofsen har hentet uttrykket frem fra glemselen. Herlofsen er nyvalgt leder i Sande historielag og nyvalgt varamedlem i styret i Vestfold avdeling av Fortidsminneforeningen.

AV | RAGNAR KRISTENSEN

Herlofsen kjøpte et gammelt stabbur på rot – trodde han. Via spor etter merking av tømmeret og lokalhistoriske kilder ble det klart at bygningen i realiteten var telthuset til det Sandske Compagnie. Telthus var en bygningstype benyttet til lagring av militæreffekter. Som det i dag er det få tilbake av. Dette er det eneste kjente i Vestfold. Antagelig satt opp første gang på midten av 1700-tallet, flyttet første gang i 1804 til Bømoen, en gammel ekserserplass for soldater fra Sande og omegn. I 1819 ble telthuset overdratt til almuen i Sande til benyttelse som kornmagasin. I 1824 ble «Bøygdemagazin for Sande Præstegjeld» etablert av bygda. Spa-

rebanken i Sande oppfatter telthuset som forløperen til egen virksomhet. Herlofsen har lagret på bygningen i 12 år, og nå har en bevilgning på 330 000 kroner til Historielaget i Sande sikret gjenreisningen. Historielaget har sett seg ut prestegården i Sande som nytt tun for Sandes antagelig eldste bygning, og da prestegården i dag er i kommunalt eie står det nå på Sande kommune, hvorvidt ideen kan virkeliggjøres her ved Sande sentrum. For kort tid siden sendte han søknad til kommunen, og venter nå i spenning på om tomtevalget lar seg realisere.